

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nové nezabavitelné částky (nezabavitelné minimum) při srážkách ze mzdy pro rok 2012

Od 1. 1. 2012 dojde k poměrně významnému zvýšení základní nezabavitelné částky, jakož i hranice plně zabavitelného zbytku čisté mzdy (tzv. výpočtové základny), uplatňovaných při, zvláště exekučních, srážkách ze mzdy a obdobných příjmů,[1] což v praxi v kontextu s tím, že v důsledku finanční krize a hospodářské recese a z nich vyplývajících nejrůznějších úsporných opatření, včetně toho, že nelze předpokládat nárůst, ale spíše stagnaci, výše mezd, povede k nižším srážkám ze mzdy a prodloužení doby splácení dluhů věřitelům.

Plátce mzdy (zaměstnavatel) uplatní nově vypočtené nezabavitelné částky poprvé za výplatní období, do něhož připadne den, od něhož se tyto částky zvyšují. Nové nezabavitelné částky ovlivňují (až) mzdu za měsíc leden 2012, zúčtovanou a vyplácenou v únoru 2012, zatímco mzda za měsíc prosinec 2011 vyplácená v lednu 2012 bude (ještě) zúčtována podle dosavadních nezabavitelných částek.

Výpočtový vzorec

Ust. § 278 občanského soudního řádu (o.s.ř.) provedené příslušným nařízením vlády (č. [595/2006](#) Sb.) určuje vzorec výpočtu, podle něhož je v závislosti na výši životního minima jednotlivce a stanoveného normativu nákladů na bydlení, určována základní částka, která nesmí být sražena z měsíční mzdy povinného zaměstnance; navazující ust. § 279 odst. 3 ve spojení s odst. 1 o.s.ř., rovněž provedené tímto vládním nařízením, pak určuje částku, nad kterou naopak může být zbytek čisté mzdy postižen bez omezení a v rozmezí těchto částek stanoví princip postihu čisté mzdy povinného, a to jen maximálně z jedné třetiny vypočtené částky resp. ze dvou třetin, pokud jde o uspokojení přednostních pohledávek.

Nařízení vlády o nezabavitelných částkách stanoví zejména tato pravidla:

- **Základní částka**, která nesmí být (podle ust. § 278 občanského soudního řádu) sražena povinnému (zaměstnanci) z měsíční mzdy, je rovna úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního právního předpisu (tj. **nezabavitelná částka na osobu povinného**), a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky **na každou osobu, které je povinen poskytovat výživné**. Částka normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu se stanoví pro byt užívaný na základě nájemní smlouvy v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel. Při konstrukci nezabavitelné částky na povinného jde tedy o fikci pro všechny povinné dlužníky - k jejich skutečné rodinné situaci a místu pobytu a typu bydlení se nepřihlíží, všichni jsou posuzováni jako jednotlivci žijící v nájemních bytech v obci uvedené velikosti.
- Na manžela povinného se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky, i když má samostatný příjem. Na dítě, jež manželé společně vyživují, se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů. Jedna čtvrtina nezabavitelné částky se nezapočítává na žádného z těch, v jejichž

prospěch byl nařízen výkon rozhodnutí pro pohledávky výživného, jestliže výkon rozhodnutí dosud trvá. Uvedený právní předpis tedy stanoví některé případy osob, na které se započítává příslušná nezabavitelná částka a za jakých podmínek. K zápočtu částky na manžela (manželku) není podmínkou, aby žili ve společné domácnosti s povinným. Příslušná nezabavitelná částka se nezapočítává na osobu, v jejíž prospěch byla nařízena exekuce pro pohledávky výživného, jestliže výkon rozhodnutí dosud trvá; je-li však výživné sráženo na základě dohody o srážkách ze mzdy, je třeba příslušnou nezabavitelnou částku na tuto vyživovanou osobu započítat. Vyživovací povinnost upravuje předně zákon č. [94/1963](#) Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů. Zákon o rodině stanoví vzájemnou vyživovací povinnost rodičů a dětí (viz ust. § 85 až 87); vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými čili alimentární povinnost mezi potomky a předky (viz ust. § 88 až 90); vyživovací povinnost mezi manžely (viz ust. § 91); výživné (pro) rozvedeného manžela (viz ust. § 92 až 94) a příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce (viz ust. § 95). Dále pak zákon č. [115/2006](#) Sb., o registrovaném partnerství, ve znění pozdějších předpisů, upravuje (v ust. § 10 až 12) alimentární povinnost mezi osobami stejného pohlaví za trvání jejich registrovaného partnerství, jakož i po jeho zániku zrušením. V případě jiných vyživovacích povinností, než stanovených zákonem, tedy např. vyživovací povinnosti, kterou si dobrovolně (mimo resp. nad rámec zákona) poskytují kupř. spolužijící osoby, zejména se to týká faktických - nesezdaných soužití muže a ženy, tedy druha a družky, nelze na takto vyživované osoby započítávat příslušnou nezabavitelnou částku (jelikož takové alimentární povinnosti nejsou formálně upraveny zákonem), byť by bylo sráženo na základě dohody o srážkách.

- Částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy (vypočtené podle ust. § 279 odst. 1 věty první občanského soudního řádu) srazí bez omezení, činí součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu.
- Základní částka, která nesmí být povinnému sražena z měsíční mzdy, se zaokrouhluje na celé koruny nahoru. Nezaokrouhlují se tedy jednotlivé složky (nezabavitelné částky), ale až jejich součet u jednotlivého zaměstnance, tedy (celková) základní nezabavitelná částka. (Průběžné - případně v průběhu výpočtu potřebné - zaokrouhlování na dvě desetinná místa je třeba provádět podle obecných matematických pravidel, nikoliv podle zmíněného ustanovení.)
- Zvýší-li se částky životního minima nebo normativních nákladů na bydlení podle zvláštního právního předpisu, uplatní plátce mzdy nově vypočtenou nezabavitelnou částku a částku, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení, poprvé za výplatní období, do něhož připadne den, od něhož se tyto částky zvyšují. (Viz ust. § 4 nařízení vlády č. [595/2006](#) Sb.) Příslušné valorizační mechanismy jsou přitom upraveny v ust. § 9 zákona č. [110/2006](#) Sb., v platném znění, a ust. § 28 zákona č. [117/1995](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Nezabavitelnou částku na povinného dlužníka stanovíme jako $\frac{2}{3}$ součtu částky životního minima jednotlivce, tedy nově od 1. 1. 2012 částky 3410 Kč[2] (dosud činila 3126 Kč), a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu v nájemním bytě v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel, a to bez ohledu na to, v jaké obci skutečně povinný zaměstnanec žije, která je pro rok 2012 nově vládou ČR stanovena na 5352 Kč[3] (dosud šlo o částku 4863 Kč), čili jako $\frac{2}{3}$ z částky 8762 (dosud šlo o $\frac{2}{3}$ z 7989 Kč). Nezabavitelná částka na povinného činí 5841,33 Kč. (Dosud činila nezabavitelná částka na povinného 5326 Kč.)

Nezabavitelnou částku na vyživovanou osobu stanovíme obdobně, a to jako $\frac{1}{4}$ z nezabavitelné částky na povinného 5841,33 Kč, činí tedy 1460,33 Kč. (Dosud činila nezabavitelná částka na vyživovanou osobu 1331,50 Kč.) Základní (celkovou) nezabavitelnou částku (určitého povinného) stanovíme jako součet nezabavitelné částky na povinného a všech nezabavitelných částek na vyživované osoby.

Jednoduché příklady uplatnění nezabavitelných částek:

1) *Proti zaměstnanci žijícímu s manželkou a jedním dítětem, který má čistý příjem 10 000 Kč, byl*

nařízen výkon rozhodnutí (exekuce) pro dlužné výživné, a to ve prospěch druhého dítěte z předchozího manželství. Nezabavitelná částka, která nemůže být postižena, činí 5841,33 Kč na osobu povinného. Na dítě a manželku se započte dvakrát nezabavitelná částka 1460,33 Kč (na oprávněné dítě se nic započítávat nebude). Povinnému tedy nesmějí být sraženy 8761,99 Kč čili po zaokrouhlení 8762 Kč.

2) Pokud by se (v příkladu 1) uvedený zaměstnanec dosahující tam uvedené výše příjmu vedle manželky zaměstnanec staral o 3 děti ve vlastní péči, srážky ze mzdy nelze provést, protože součet nezabavitelných částek, tedy základní nezabavitelná částka (po zaokrouhlení výsledku) 11 683 Kč (5841,33 Kč + 4 × 1460,33 Kč) přesáhne skutečný čistý výdělek (10 000 Kč).

Částku, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení (tedy po odečtení nezabavitelných částek) stanovíme obdobně jako součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu, tedy jako součet částky 3410 Kč a částky 5352 Kč, činí tedy 8762 Kč. (Dosud činila tato částka 7989 Kč.)

Postup při srážkách

Srážky se provádějí z čisté mzdy, která se vypočte tak, že se od mzdy odečte záloha na daň z příjmů fyzických osob sražená z příjmů ze závislé činnosti, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění.

- Z čisté mzdy zaměstnance (povinného) se odečte základní nezabavitelná částka.
- Pokud zbylá čistá mzda (tzv. výpočtová základna) je rovna nebo nižší 8762 Kč, zaokrouhlí se směrem dolů na částku dělitelnou třemi (a vyjádřenou v celých korunách). Maximální výše jedné třetiny z 8762 Kč je 2920 Kč. (Případný zbytek 1 nebo 2 Kč (odečtený od zbytku čisté mzdy při jeho zaokrouhlování směrem dolů na částku dělitelnou třemi) náleží povinnému.)
- Částka přesahující hranici 8762 Kč se srazí bez omezení.

Po třetinách

- 1. třetina (zbytku čisté mzdy) je určena pro vydobytí nepřednostních pohledávek oprávněných osob (a přednostních pohledávek,[4] pokud k jejich úhradě nepostačuje 2. třetina).
- 2. třetina slouží pouze k vydobytí přednostních pohledávek a pokud takové nejsou, vyplatí se povinnému.
- 3. třetina se vždy vyplatí povinnému.
- Pokud 2. třetina nestačí k uspokojení přednostních pohledávek, převádí se část přednostních pohledávek do třetiny 1.
- Částka přesahující hranici 8762 Kč, tedy plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy se připočte ke 2. třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek; zbývající část se připočte k 1. třetině.

Součet vypočtené (1.) třetiny, případně dvou třetin (1. a 2.), a částky přesahující 8762 Kč je tedy postižitelnou výší příjmu. Nepostižitelnou výší příjmu je tedy součet vypočtené (3.) třetiny, případně dvou třetin (2. a 3.), a základní nezabavitelné částky (a případný zbytek 1 nebo 2 Kč odečtený od zbytku čisté mzdy při jeho zaokrouhlování směrem dolů na částku dělitelnou třemi).

Příklady srážek:

Vůči svobodnému zaměstnanci bez vyživovacích povinností, jehož čistá mzda činí 18 520 Kč měsíčně, je vedena exekuce srážkami ze mzdy pro nepřednostní pohledávku (nesplacenou půjčku) ve výši 100 000 Kč. Základní nezabavitelná částka na povinného činí 5841,33 čili 5842 Kč. Po odečtení této

nezabavitelné částky od čisté mzdy činí zbytek čisté mzdy 12 678 Kč. Hranice plně zabavitelného zbytku čisté mzdy je 8762 Kč, z čehož jedna třetina činí 2920 Kč, a zbudou 2 Kč. Pro uspokojení nepřednostní pohledávky se použije jedna třetina (zbytku čisté mzdy) 2920 Kč a celý zbytek čisté mzdy nad 12 678 Kč (čili 12 678 - 8762) tedy 3916 Kč. Měsíční srážka ze mzdy tak činí 6836 Kč (2920 Kč + 3916 Kč). Zaměstnanec zůstane základní nezabavitelná částka 5842 Kč, dvě třetiny (zbytku čisté mzdy) t.j. 2 x 2920 Kč čili 5840 Kč (a zbytek vzniklý zaokrouhlováním zbytku čisté mzdy 2 Kč) takže celkem bude zaměstnanec vyplaceno 11 684 Kč.

Čistá mzda zaměstnance, který má manželku a dvě děti, činí 19 520 Kč. Provádí se srážka ze mzdy pro pohledávku jak přednostní (např. náhrada způsobené škody na zdraví ve výši 40 000 Kč), tak nepřednostní (kupř. nesplacená půjčka ve výši 100 000 Kč). Základní nezabavitelná částka na povinného je 5841,33 Kč, na vyživované osoby 3 x 1460,33 Kč, tedy 4380,99 Kč, celkem tak 10 222,32 Kč čili po zaokrouhlení 10 223 Kč, které se vyplatí zaměstnanci. Ze mzdy pak zbudou 9297 Kč (19 520 - 10 223). Z toho 535 Kč (9297 - 8762) lze srazit bez omezení; přiřadí se ke druhé třetině. Částka 8762 Kč se rozdělí na třikrát 2920 Kč se zbytkem 2 Kč. Z první třetiny (2920 Kč) bude uspokojována nepřednostní pohledávka, ze druhé třetiny (2920 Kč) a 535 Kč bude uspokojována přednostní pohledávka a třetí třetinu (2920 Kč) dostane povinný zaměstnanec. Zaměstnanec tak z čistého výdělku 19 520 Kč zůstane 13 145 Kč (nezabavitelná částka 10 223 Kč + třetí třetina 2920 Kč a zbytek 2 Kč vzniklý zaokrouhlováním zbytku čisté mzdy; 6375 Kč (535 Kč + 2 x 2920 Kč) bude sraženo ve prospěch oprávněných věřitelů.

Adolf Maulwurf

[1] Základní pravidla srážek ze mzdy již byla na www.epravo.cz podána souvislosti s nezabavitelnými částkami pro r. 2011: Maulwurf, A.: 70077. Nové nezabavitelné částky (nezabavitelné minimum) při srážkách ze mzdy po valorizaci pro rok 2011, Srážky ze mzdy po valorizaci nezabavitelných částek pro r. 2011; >>> [zde](#).

[2] Dle návrhu Nařízení vlády o zvýšení částek životního a existenčního minima (www.vlada.cz)

[3] Dle návrhu Nařízení vlády, kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2012 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení (www.vlada.cz)

[4] Viz ust. § 279 odst. 2 o. s. ř.

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Velké tápání okolo švarcsystému](#)
- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele vstupuje v účinnost](#)
- [Souběh funkce statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu - judikатурní vývoj](#)
- [Nejvyšší soud: Příspěvek na penzijní připojištění se řadí mezi pracovní a mzdové podmínky](#)
- [Změny nejen parametrů exekučních srážek pro rok 2026](#)
- [Transparentní odměňování](#)

- [K osobnímu příplatku v platové sféře](#)
- [Odvolání vedoucího zaměstnance z funkce a některé související otázky z HR praxe](#)